

FAKTORING JAKO NIEZBĘDNY INSTRUMENT FINANSOWY NOWOCZESNEJ GOSPODARKI¹

Abstrakt

Faktoring polega na odsprzedaży nieprzeterminowanych wierzytelności przez firmę - dostawcę na rzecz wyspecjalizowanego podmiotu, który zapewnia jej natychmiastowe finansowanie, a także przejmuje wiele innych obowiązków związanych z odzyskaniem wierzytelności od dłużnika – odbiorcy. Faktoring jest użytecznym narzędziem zarządzania płynnością finansową przedsiębiorstwa, dyscyplinuje dłużników, ułatwia transakcje eksportowe (często z dłuższym terminem płatności niż w kraju), ogranicza koszty administracyjne itd. Dzięki tej usłudze przedsiębiorstwa mają wybór między kredytem bankowym. Dla wielu z nich jest to jedyna szansa na zasilenie w potrzebny kapitał obrotowy.

Słowa kluczowe: faktoring, kapitał obrotowy

Wprowadzenie

Faktoring jest instrumentem finansowym umożliwiającym przedsiębiorstwu zwiększenie sprawności zarządzania należnościami i kapitałem obrotowym. Faktoring jest usługą znacznie rozwiniętą w krajach zachodnich, o czym świadczą wysokie obroty firm faktoringowych.

Celem opracowania jest podkreślenie roli jaką pełni faktoring w sprawnym zarządzaniu finansami przedsiębiorstw oraz krótka charakterystyka form i rodzajów faktoringu. Ponadto zwrócenie uwagi na możliwości jakie płyną z usług faktoringowych dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Zadanie badawcze zostało podzielone na dwa etapy. Pierwszy ma przedstawić pojęcie, rodzaje i funkcje faktoringu oraz rozwój rynku usług faktoringowych w Polsce i na świecie. Kolejny etap to przedstawienie wykorzystania faktoringu przez polskie firmy i ocena barier hamujących rozwój faktoringu.

Powyższe zamierzenia zostaną zrealizowane poprzez opis i analizę literatury przedmiotu, danych źródłowych z firm faktoringowych w Polsce oraz przeprowadzonych własnych pilotażowych badań ankietowych wśród małych i średnich przedsiębiorstw..

Pojęcie faktoringu

Faktoring to zbycie przez przedsiębiorstwo wierzytelności handlowej przed terminem jej płatności na rzecz banku (lub innej wyspecjalizowanej instytucji finansowej), z potrąceniem odpowiedniej opłaty. (Heropolitańska, 2000) Faktoring oznacza długookresową współpracę między dostawcą towarów bądź usług, zwanym faktorantem, a wyspecjalizowaną instytucją, zwaną faktorem, w ramach której dochodzi do przelewu wierzytelności przez

---

¹ W oparciu o badania S/WZ/3/06.

faktoranta na faktora i świadczeniu przez faktora na rzecz faktoranta usług zwianych z przelewem wierzytelności. (Gigol, 2000). Istotą faktoringu jest nabywanie od przedsiębiorców, za określoną cenę, wierzytelności przysługujących im w stosunku do dłużników oraz świadczenie dodatkowych usług. Wierzytelności zbywane w ramach faktoringu mają charakter krótkoterminowy, pieniężny, handlowy, bezsporny. Wierzytelności te pochodzą z obrotu gospodarczego i muszą być udokumentowane.

Z ekonomicznego punktu widzenia firma faktoringowa wykonuje co najmniej dwie z czterech czynności:

- finansuje bezsporne i niewymagalne należności,
- prowadzi sprawozdawczość i konta dłużników,
- egzekwuje należności,
- przejmuje ryzyko wypłacalności odbiorcy.

Typowym adresatem faktoringu jest firma prowadząca sprzedaż z odroczoną płatnością, o dużym zapotrzebowaniu na elastyczne finansowanie, utrzymująca stałą współpracę z odbiorcami, realizująca ekspansywną strategię zwiększenia obrotów m.in. poprzez stosunkowo długie terminy płatności.

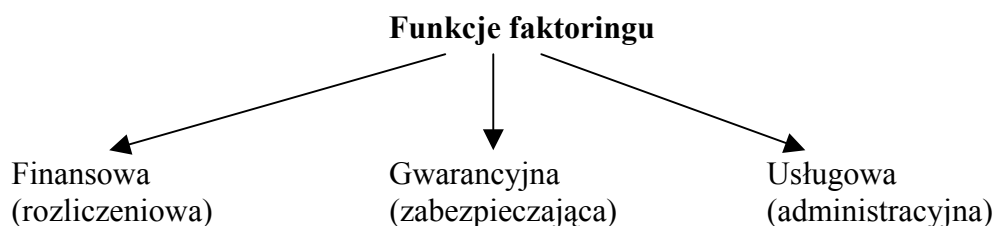
Funkcje i rodzaje faktoringu

Z usługą faktoringu wiążą się funkcje dodatkowe: administracyjna, finansowa i zabezpieczająca.

Funkcja administracyjna towarzyszy praktycznie każdej umowie faktoringu. Już na etapie przygotowywania wniosku faktoringowego klient banku może skorzystać z badania wiarygodności dłużnika. Np. bank przeprowadza ocenę wiarygodności i wypłacalności zarówno faktoranta jak i dłużników. W momencie wykupu wierzytelności przez bank faktorant traci nad nią kontrolę. Rozliczenia związane z daną wierzytelnością przejmuje faktor. On kontroluje, czy i w jaki sposób wierzytelność jest spłacana. Informuje faktoranta, w sprawozdaniach okresowych o przebiegu obsługi wierzytelności. Jest to dla niego wskazówka, czy rozszerzać czy ograniczać współpracę z kontrahentem. Faktor inkasuje należność, rozlicza wierzytelność, a także monitoruje spłaty. Przypomina o zbliżających się terminach płatności, ustala przyczyny opóźnień, ponagla i wzywa do zapłaty.

Funkcja finansowania występuje najczęściej przy umowie faktoringu. Istnieją jednak takie typy umów, przy których klientowi nie zależy na wcześniejszym otrzymaniu gotówki, a jedynie na zdyscyplinowaniu dłużników i pomocy przy ściąganiu wierzytelności lub w administrowaniu wierzytelnościami (faktoring wymagalnościowy). Usługą związaną z finansowaniem jest zaliczkowanie. Bank z tytułu wykupionej wierzytelności, w dniu wykupu, płaci jedynie za część wierzytelności. Dopiero w terminie płatności lub po dokonaniu płatności przez dłużnika płaci resztę. Faktorzy najczęściej zaliczkują 80-90% wartości wierzytelności. Pozostała część (10-20%) pozostaje na pokrycie ewentualnych różnic między kwotą wierzytelności a kwotą zapłaty dokonanej przez dłużnika. Różnice mogą wynikać z faktur korygujących, z sezonowych obniżek cen itp.

Rysunek 1. Podstawowe funkcje faktoringu

Źródło: opracowanie własne.

Funkcja zabezpieczająca występuje w umowie faktoringu pełnego. Faktor przejmuje wówczas ryzyko wypłacalności dłużnika, a umowa faktoringu pełni rolę ubezpieczenia dla faktoranta. Faktor może przejmować częściowe lub pełne ryzyko wypłacalności dłużnika.

Rodzaje faktoringu mogą być różne w zależności od przyjętego kryterium. Według kryterium umiejscowienia ryzyka wyróżniamy:

- faktoring niepełny, kiedy faktorant ponosi ryzyko wypłacalności dłużnika,
- faktoring pełny, gdy faktor ponosi ryzyko wypłacalności dłużnika,
- faktoring mieszany, gdzie część ryzyka ponosi faktorant, a część faktor.

W Polsce najbardziej rozpowszechniony jest faktoring niepełny, ponieważ faktoranci niechętnie decydują się na przejmowanie ryzyka wypłacalności dłużników.

Ze względu na kryterium momentu zapłaty za wykupioną wierzytelność wyróżniamy

- faktoring przyspieszony, kiedy faktor płaci za wykupioną wierzytelność natychmiast po dokonaniu wykupu,
- faktoring zaliczkowy – faktor w momencie wykupu płaci jedynie za część wykupionej wierzytelności, pozostałą zapłaci w terminie płatności wierzytelności,
- faktoring wymagalnościowy, taki w którym faktor płaci za wykupioną wierzytelność w terminie jej płatności.

W Polsce najczęściej występuje faktoring zaliczkowy.

Faktoring jako instrument wspomagający zarządzanie należnościami i kapitałem obrotowym

Faktoring stwarza korzystającym z niego firmom szerokie możliwości aktywnego zarządzania należnościami i kapitałem obrotowym, a tym samym wpływa na poprawę ich wskaźników finansowych i struktury bilansu. Zapotrzebowanie na środki obrotowe wynika z konieczności regulowania bieżących zobowiązań. Niski poziom kapitału obrotowego oraz wysoki poziom należności powodują, że mogą pojawić się problemy z płynnością finansową przedsiębiorstwa. Jednym ze sposobów zmniejszenia wyrażonego w dniach zapotrzebowania na kapitał obrotowy jest skrócenie cyklu należności poprzez przyspieszenie ich rotacji. Z kolei metodą obniżania zapotrzebowania na gotówkę odpowiadającą wartości kapitału obrotowego jest minimalizowanie poziomu należności. Uzyskanie obu wyżej wymienionych efektów jednocześnie możliwe jest dzięki wykorzystaniu usługi faktoringu. Z jednej strony przyspiesza on wpływ gotówki za zrealizowaną sprzedaż, uwalniając zamrożone środki, i zwiększa rotację należności. Z drugiej zaś obniża poziom należności od odbiorców, które muszą być różnymi sposobami finansowane przez przedsiębiorstwo. Dzięki temu faktoring wydatnie przyczynia się do obniżenia zapotrzebowania na kapitał obrotowy i zwiększa sprawność zarządzania nim. (Dulian, 2005).

Dzięki analizie wypłacalności odbiorcy i administrowaniu wierzytelności faktoring ogranicza ryzyko wystąpienia złych długów. Oprócz poprawy płynności finansowej faktoring stwarza możliwość uzyskania ochrony przed niewypłacalnością dłużników. Jednak w Polsce tylko nieliczne instytucje oferują pełen zakres usług obejmujący przejęcie związanego z niewypłacalnością odbiorców ryzyka.. w większości przypadków klient może liczyć na profesjonalną pomoc przy ściąganiu należności.

Poprzez faktoring firma otrzymuje wierzytelności handlowe przed terminem ich zapadalności. Uwolnione dzięki tej usłudze środki pieniężne mogą zostać wykorzystane na:

- prowadzenie bieżącej działalności (finansowanie kolejnych należności bez konieczności zaciągania nowych kredytów bankowych), co skutkuje zwiększeniem sprzedaży,
- spłatę zobowiązań wobec dostawców, spłatę kredytów, co ma pozytywny wpływ na kształtowanie się wskaźników struktury finansowania jednostki.

Firma udzielając kredytu kupieckiego odbiorcom, czyli wystawiając faktury z odroczonym terminem płatności, musi sfinansować sama ten kredyt np. ze środków własnych, zobowiązaniami z tytułu dostaw, kredytem bankowym czy ze środków z emisji dłużnych papierów wartościowych. jedynie finansowanie ze środków własnych kredytu kupieckiego nie generuje dodatkowych kosztów. Pozostałe formy wiążą się natomiast z koniecznością wynagradzania dawców kapitału obcego.

Poprzez faktoring należności przedsiębiorstwo uzyskuje poprawę następujących wskaźników finansowych:

- wskaźników struktury finansowania,
- wskaźników rotacji i cyklu należności,
- innych wskaźników oceny należności (udział należności w aktywach obrotowych i ogółem),
- wskaźników rentowności aktywów.

Rynek usług faktoringowych w Polsce i na świecie

Rynek usług faktoringowych w Polsce jest stosunkowo młody. Pierwsze umowy, których przedmiotem była zapłata ceny za wierzytelność, zawarto w Polsce na początku lat dziewięćdziesiątych.

Usługi faktoringowe w Polsce świadczą: banki (np: Raiffeisen Bank, Millenium Bank, Bank Inicjatyw Społeczno Ekonomicznych SA, Bank Przemysłowo-Handlowy, ING Bank Śląski SA), instytucje faktoringowe afiliowane przy bankach: Pekao Faktoring, Handlowy-Heller, Polfactor, BZ WBK Faktor oraz niezależne instytucje faktoringowe: Arvato Services, Bibby Factors Polska, Eurofaktor S.A. oraz GMAC Commercial Finance Sp. z o.o. Ponadto faktoring oferują firmy świadczące usługi finansowe (związane z obrotem wierzytelnościami) i leasingowe, jak np.: FINSERV Sp. z o.o. z Torunia, Agencja Obrotu Wierzytelnościami „Kinkel i Masłowski” Sp. z o.o. z Częstochowy, Dom Finansowy MCCA Inkasso Sp. z o.o. z Katowic, ASG All-finanz Service Group Sp. z o.o. z Gdyni, Profit Line S.A. z Warszawy, Magellan Sp. z o.o. z Łodzi czy Dolnośląskie Towarzystwo Leasingowe z Wrocławia, Dom Aukcyjny Wierzytelności INDOS z Warszawy, Dom Obrotu Wierzytelnościami CASH FLOW z Dąbrowy Górniczej, które z reguły swoje usługi opierają na współpracy z bankami (Tokarski, 2005).

Obroty firm faktoringowych rosną w kolejnych latach. Najszybszy wzrost zanotowano w 2002 roku – prawie o 30%.

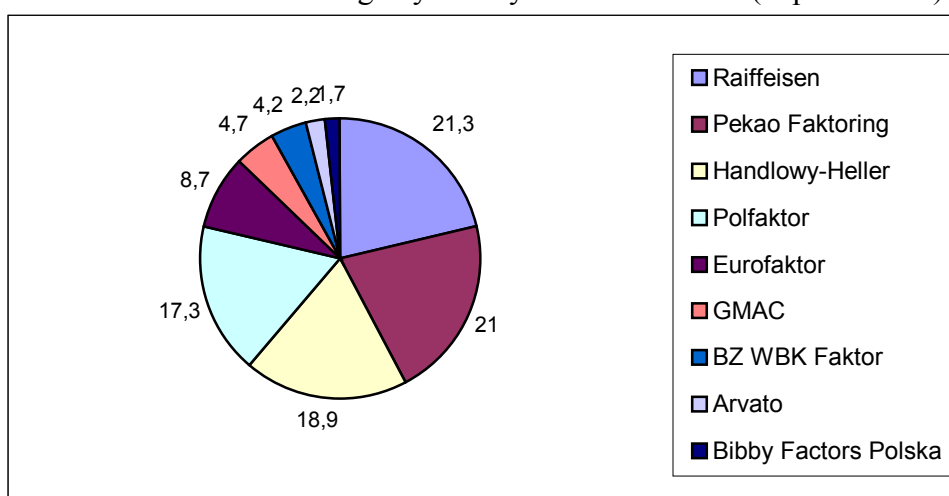
Tabela 1. Obroty firm faktoringowych w Polsce

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	I półrocze 2005
Obroty w mln zł	7969	10330	12189	14100	6522
Dynamika (rok poprzedni = 100)	100	129,6	117,9	115,6	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie cfo.cxo.pl

Wśród firm faktoringowych największe obroty miały Raiffeisen, Pekao Faktoring i Handlowy-Heller (rys. 2)

Rysunek 2. Udział firm faktoringowych w rynku w 2005 roku (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie cfo.cxo.pl

Firmy zrzeszone w Konferencji Instytucji Faktoringowych (KIF) w minionym roku współpracowały z blisko 1,5 tys. klientów, obsłużyły 50 tys. dłużników i zrealizowały 1,4 mln transakcji. Według KIF potencjał rozwoju faktoringu jest wciąż ogromny, a w najbliższych latach średnioroczny wzrost rynku powinien sięgać ok. 20%, o czym mogą świadczyć poniższe fakty: z faktoringu w Polsce korzysta ok. 1500 firm, a zdaniem przedstawicieli branży jest ich potencjalnie ponad 700 tysięcy, w niektórych krajach UE faktoring w relacji do PKB przekracza 10%, a w Polsce jest to zaledwie 1,4% PKB. (Tokarski, 2005). Zdaniem KIF Polska w obrotach realizowanych z tytułu faktoringu powinna osiągać wysokość obrotów Hiszpanii.

Znaczenie faktoringu jest największe w krajach rozwiniętych. Największym rynkiem tej usługi finansowej jest Europa, na którą przypada 71% wartości globalnych transakcji (wartość transakcji faktoringowych zawartych w Europie w 2004 roku wyniosła 612 504 mld euro). Wartość europejskiego rynku faktoringowego rośnie, i to niezależnie od cykli koniunkturalnych w średnim tempie ok. 15% rocznie. Faktorzy działający na rynkach europejskich dominowali szczególnie pod względem wartości transakcji międzynarodowych - zawarli oni prawie 75% tego rodzaju transakcji na świecie. Kolejnymi znaczącymi rynkami są obie Ameryki oraz obszar Azji i Pacyfiku na które przypada po 13% obrotów. Obroty faktorów australijskich i afrykańskich były minimalne w porównaniu z obrotami faktoringowymi na pozostałych kontynentach. Największymi rynkami faktoringowymi na świecie są zatem rynki krajów Europy Zachodniej oraz Stanów Zjednoczonych, o czym świadczą dane zwarte

w tabeli 2. Dominacja tych rynków pod względem obrotów wynika niewątpliwie z dojrzałości tych rynków oraz dużego doświadczenia działających na nich instytucji faktoringowych. Największą dynamiką wzrostu obrotów zrealizowanych z tytułu faktoringu cechują się obecnie rynki krajów rozwijających się, w których jest on usługą stosunkowo młodą. Szczególną dynamikę zanotowano w Chinach (163%), Tajwanie i Hong Kongu (40%), Japonii (20%). Znaczący wzrost analitycy zaobserwowali w 2004 roku w Rosji, Polsce i Czechach.

Tabela 2. Zestawienie obrotów faktoringowych wybranych państw oraz kontynentów w latach 1999-2004 (w mln euro)

Kraj	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Wielka Brytania	103 200	123 770	136 080	156 706	160 770	184 520
Wiochy	88 000	110 000	124 823	134 804	132 510	121 000
USA	88 069	102 268	101 744	91 143	80 696	81 860
Francja	53 100	52 450	67 660	67 398	73 200	81 600
Japonia	55 347	58 473	61 566	50 380	60 550	72 535
Hiszpania	12 530	19 500	23 600	31 567	37 486	45 376
Niemcy	19 984	23 483	29 373	30 156	35 082	45 000
Holandia	20 500	15 900	17 800	20 120	17 500	19 600
Turcja	5 250	6 390	3 947	4 263	5 330	7 950
Chiny	31	212	1 234	2 077	2 640	4315
Hong Kong	1 800	2 400	2 690	3 029	3 250	4 800
Tajwan	2 090	3 650	4511	7 919	16 000	23 000
Indie	257	470	690	1 290	1 615	1 625
Australia	5 100	7 320	7 910	9 527	13 716	18 181
Kanada	1 952	2 256	2 699	3 100	3 161	3 157
Brazylia	17 010	12012	11 020	11 030	12 040	15 500
Meksyk	88 069	102 268	101 744	91 143	80 696	81 860
RPA	5 340	5 550	5 580	5 860	5 470	7 100
Polska	605	2 085	3 330	2 500	2580	3 540
Czechy	780	1 005	1 230	1 681	1 880	2 620
kraje nadbałtyckie	470	615	1 400	2 143	2 262	
Litwa	do 2003 roku obroty ukazywane łącznie					1 040
Łotwa						155
Estonia						3 920
Rosja	0	0	0	168	485	1 130
Węgry	144	344	546	580	1 142	1 375
Obroty faktoringowe według kontynentów						
Europa	352 214	414 383	468 326	522 851	546 935	612 504
Ameryka Pn i Pd	115 134	126 517	127 157	115 301	104 542	110 094
Afryka	5 470	5 655	5 801	6 203	5 840	7 586
Azja	78 775	69 865	76 078	69 850	89 096	111 614
Australia i Nowa Zelandia	5 284	7 420	8 320	9 992	13 979	18417
Świat razem	556 877	623 840	685 682	724 197	760 392	860 215

Źródło: Factors Chain International, Annual Review 2005 w: (Tokarski, 2005)

Ocena faktoringu przez przedsiębiorstwa i instytucje faktoringowe

Na podstawie danych z instytucji faktoringowych wynika, że z faktoringu korzystają głównie przedsiębiorstwa duże, posiadające zazwyczaj ugruntowaną pozycję na rynku. Przedsiębiorstwa te mają przeważnie stały krąg odbiorców dlatego też są atrakcyjnym i bezpiecznym partnerem dla instytucji oferujących faktoring. Nie da się wyznaczyć minimalnej wielkości należności, przy której ten rodzaj usługi staje się opłacalny dla faktora. Eurofaktor na przykład ofertę kieruje do firm osiągających co najmniej 2 mln zł rocznego obrotu, a wartość faktury przedstawionej do wykupu powinna wynieść nie mniej niż 2 tys. zł.

Natomiast na najbardziej rozwiniętych rynkach europejskich małe przedsiębiorstwa stanowią ponad 80% klientów firm faktoringowych, w Polsce tylko około 20%.

Wśród firm które skorzystały z faktoringu aż 83% wymienia jako przyczynę wyboru tej formy finansowania krótki okres pozyskiwania środków, a około 1/3 stosuje faktoring wobec trudności pozyskania kredytu bankowego. Blisko 78% faktorantów korzystało jednocześnie z kredytu bankowego. Kredyt bankowy jest postrzegany w opinii przedsiębiorstw jako instrument trudniej dostępny niż faktoring, o bardziej skomplikowanej procedurze pozyskania, co wynika z bardziej restrykcyjnych wymogów dotyczących nie tylko zdolności kredytowej, ale również odpowiednich gwarancji spłaty. (Podedworna-Tarnowska, 2005)

Za podstawową zaletę niemal wszystkie przedsiębiorstwa korzystające z faktoringu uznają poprawę płynności finansowej. Poza tym zwiększenie ich konkurencyjności, dzięki oferowaniu odbiorcom sprzedaży na kredyt i wydłużaniu okresu spłaty. Istotną zaletą faktoringu jest również poprawa dyscypliny terminowego regulowania zobowiązań przez dłużników. Wynika to głównie z monitorowania spłat przez faktorów. Ale również duże znaczenie ma aspekt psychologiczny pojawiający się wskutek wkroczenia faktora.

Na faktoring nie można patrzeć jedynie ze strony płynących korzyści. Należy pamiętać również o kosztach jakie wiążą się z tą usługą. Najczęściej podkreślaną przez przedsiębiorców niedoskonałością faktoringu jest właśnie jego wysoki koszt. Wysoki koszt usługi faktoringu bardziej dotyka przedsiębiorstwa małe i średnie. Jeżeli bowiem niektórzy faktorzy pobierają stałe kwoty opłat za każdą nabywaną fakturę niezależnie od jej wartości brutto czy okresu dyskonta, to szczególnie nieopłacalne staje się wykorzystanie faktoringu przez przedsiębiorstwa, które chciałyby sprzedać faktury o krótkich terminach płatności lub o niskich jednostkowych kwotach. (Podedworna-Tarnowska, 2005)

Na koszt faktoringu składa się przede wszystkim prowizja przygotowawcza za sporządzenie umowy, sięgająca najczęściej 0,5% jej wartości. Do tego dochodzi prowizja dyskontowa od każdej faktury. Tu stawki są już bardziej zróżnicowane - od 0,1 do 0,7% wartości każdej faktury brutto. Trzecim składnikiem kosztów są odsetki za udzielone finansowanie w okresie od dnia wypłacenia zaliczki do dnia zaksięgowania płatności dokonanej przez odbiorcę. Odsetki mogą być pobierane w formie dyskonta albo tradycyjnego oprocentowania. Ich wysokość uzależniona jest od stawki WIBOR (lub innej, jeśli faktura opiewa na inną walutę), powiększonej o marżę faktora. Wynosi ona od 1 pkt proc. do nawet 3-4 pkt proc. i jest uzależniona od oceny zarówno faktoranta, jak i wypłacalności dłużnika. Im dłuższy termin płatności, na który wystawiono dowód sprzedaży, tym marża jest wyższa.

Przedstawiciele firm faktoringowych przyznają, że koszt ich usług jest zazwyczaj wyższy niż kredytu bankowego. Przestrzegają jednak, by nie porównywać wprost obu form finansowania. Jednym tchem wymieniają "wartość dodaną" sprzedaży faktur: monitorowanie i dyscyplinowanie odbiorców, prowadzenie ewidencji należności, przejęcie ryzyka przy faktoringu pełnym. Często w tej jednej prowizji znajdują się elementy, które w innych przypadkach klient płaci bankowi za kredyt, firmie windykacyjnej za odzyskanie należności i firmie ubezpieczeniowej za przejęcie ryzyka wypłacalności odbiorców. Cech odróżniających

faktoring od kredytu jest zresztą więcej. Jak tłumaczy prezes Eurofaktora finansowana jest transakcja, a nie podmiot gospodarczy. Zabezpieczeniem są wierzytelności handlowe lub weksel własny in blanco. Eurofaktor nie wymaga innego rodzaju zabezpieczeń czy poręczeń. Ponad 57% przedsiębiorstw nie stosujących faktoringu i ponad 44% faktorantów wyraża pogląd, że istotną przeszkodą przy wykonywaniu tej usługi jest niechęć instytucji faktoringowych do przejmowania ryzyka wypłacalności dłużnika. W rezultacie większość faktorantów musi ograniczać się do faktoringu niepełnego. Również aż 50% ankietowanych instytucji faktoringowych potwierdziło, że przeszkoda ta hamuje rozwój faktoringu w Polsce w znacznym stopniu. Ponad 20% przedsiębiorstw niestosujących faktoringu za czynnik hamujący rozwój tej usługi uważa ustalanie przez firmy faktoringowe minimalnych wartości skupowanych faktur. Faktorzy preferują nabywanie faktur na znaczne kwoty, co uniemożliwia wykorzystanie faktoringu przedsiębiorstwom małym i średnim, które prowadzą rozdrobnioną sprzedaż na szeroką skalę. (Podedworna-Tarnowska, 2005)

W lutym 2006 autorka przeprowadziła pilotażowe badania w grupie 60 małych i średnich przedsiębiorstw, na temat źródeł finansowania. Z przeprowadzonych badań wynika, że przedsiębiorstwa te często mają trudności z płynnością finansową. Sięgają wówczas najczęściej po kredyt bankowy (60%) lub zwlekają z zapłatą dostawcom. Wśród badań w małych i średnich przedsiębiorstwach wynika, że barierą korzystania z faktoringu jest niewielka wiedza na temat tego instrumentu oraz wysokie koszty. Mały i średni przedsiębiorcy nie odczuwają korzyści z administrowania, czy przejęcia ryzyka ponieważ bardzo rzadko taki rodzaj faktoringu jest im oferowany. Przeważnie przyczyną bezpośrednią skorzystania z usług faktoringowych jest konieczność pozyskania środków pieniężnych na bieżące płatności i jednocześnie brak możliwości uzyskania kredytu bankowego. Problem finansowania zarówno długookresowego małych i średnich przedsiębiorstw, jak i finansowania bieżącego zostanie szczegółowiej zbadany w kolejnych badaniach na bardziej reprezentatywnej próbie.

Podsumowanie

Faktoring jest alternatywnym do kredytu obrotowego źródłem finansowania bieżącej działalności firmy. Z jednej strony jest narzędziem do zarządzania płynnością, z drugiej zaś pozwala na zdobycie przewagi konkurencyjnej na rynku dostawców dzięki możliwości oferowania odbiorcom dłuższych terminów kredytu kupieckiego. Przeprowadzona analiza skłania do następujących wniosków:

- Faktoring gwarantuje zwiększenie sprzedaży bez konieczności angażowania dodatkowych środków finansowych – jest źródłem dodatkowego finansowania bez konieczności zaciągania kredytów bankowych oraz ustanawiania zabezpieczeń majątkowych.
- Faktoring staje się coraz bardziej popularny na świecie (obroty firm faktoringowych w 2004r. wzrosły o 13,1% do 860 mld euro) oraz w Polsce (obroty firm faktoringowych w 2004r. wzrosły o 15% do 14 mld euro w odniesieniu do roku poprzedniego).
- Obecnie większość firm faktoringowych proponuje faktoring zaliczkowy niepełny, oferując ograniczone ryzyko transakcji.
- Oferty faktorów skierowane są głównie do dużych firm.
- Dla małych i średnich ta forma finansowania jest za droga ze względu na kwotowe prowizje i wyznaczanie kwotowej granicy faktur.
- Pewnym ograniczeniem w rozwoju faktoringu są klauzule w umowach z supermarketami, w których ujmuje się zakaz sprzedaży faktury.
- przy faktoringu z usługą administrowania i przejęciem ryzyka korzyści mimo kosztów są znacznie wyższe niż przy kredycie bankowym.

Bieżące finansowanie działalności gospodarczej jest problemem bardzo złożonym. Wiele

firm boryka się z problemem utrzymania bieżącej płynności. Sprawne zarządzanie należnościami w znacznym stopniu przyczynia się do rozwoju przedsiębiorstw. Ważne jest aby instytucje faktoringowe zainteresowały się w większym stopniu małymi i średnimi przedsiębiorstwami, ponieważ ponad 99% wszystkich przedsiębiorstw stanowią właśnie małe i średnie (Bagieńska, Jastrzębska 2004). Na świecie właśnie ten sektor napędza nie tylko rozwój gospodarki, ale również i obroty firm faktoringowych.

BIBLIOGRAFIA:

1. Bagieńska A., Jastrzębska A. (2004), Rola małych i średnich przedsiębiorstw w rozwoju województwa podlaskiego w: M. Fic (red.) Polityka regionalna i lokalna w aspekcie wejścia Polski do UE, Sulechów.
2. Dulian A. (2005) Faktoring jako instrument zarządzania należnościami i kapitałem obrotowym, Bank i Kredyt nr 1 /2005.
3. Gigol K. (2000), Opłacalność działalności kredytowej banku, Twigger, Warszawa.
4. Heropolitańska I. (2000), Kredyty, pożyczki i gwarancje bankowe, Twigger, Warszawa.
5. Podedworna- Tarnowska D., Faktoring w Polsce - perspektywy rozwoju, Studia i Prace Kolegium Zarządzania i finansów, ZN nr 56/2005, SGH, Warszawa.
6. Tokarski M, Tokarski A. (2005), faktoring źródłem refinansowania udzielonego kredytu handlowego, Problemy rachunkowości październik-grudzień .